

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा

नागरिकांची सनद

सन २०२१

दिनांक :- ०२ सप्टेंबर २०२१.

वरील सर्व न्यायालये हे दिवाणी प्रक्रिया संहिता, फौजदारी प्रक्रिया संहिता, फौजदारी प्रक्रिया संहिता व इतर कायदे तसेच मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी ठरवून दिलेल्या दिवाणी नियमावलीनुसार त्यांच्या न्यायालयास असलेल्या महसुली अधिकार क्षेत्रानुसार न्यायदानाचे काम करतात.

दिवाणी व फौजदारी न्यायालयात खालीलप्रमाणे प्रकरणे दाखल होतात.

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, बुलडाणा यांना जिल्हा न्यायालया अंतर्गत तालुका जिल्हा स्तरावर कार्यरत न्यायालयाचे कामकाजावर देखरेख करण्याबाबत प्रशासकीय अधिकार आहेत.

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, जिल्हा न्यायाधीश तथा अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश व तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश यांच्या न्यायालयात खालील प्रमाणे प्रकरणे दाखल होतात.
दिवाणी स्वरूपाची प्रकरणे. - मुख्य मर्यादेनुसार अधिकार असलेल्या प्रकरणा मधील दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर, दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर यांच्या निकाल व हुकूमनाम्याचे विरुद्धची अपीलांची प्रकरणे ही दाखल होतात व ते नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात. तसेच मोटार अपघात नुकसान भरपाई अंतर्गत येणारी प्रकरणे, लवाद व समेत अधिनियम अंतर्गत येणारी प्रकरणे, विशेष विवाह कायद्यांतर्गत येणारी प्रकरणे, गाडीयन ॲन्ड वार्ड कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे तसेच बॉम्बे पब्लिक ट्रस्ट क्लम ७२ अंतर्गत येणारी प्रकरणे ही दाखल होतात व ते नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

प्रशासकीय कारणावरून जिल्ह्यातील कोणत्याही न्यायालयातून दिवाणी स्वरूपाची प्रकरणे आवश्यक त्या न्यायालयात वर्ग करण्याचे अधिकार तसेच दत्तक विधान संबंधी प्रकरणे चालविण्याचे अधिकार प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश यांना आहेत. जिल्हा न्यायाधीश यांना रुपये १ कोटी मूल्य मर्यादेपर्यंत अपील निकाली काढण्याचे अधिकार आहेत.

फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे- जसे न्यायदंडाधिका-याने गुन्ह्याची दखल घेवून ती प्रकरणे सत्र न्यायालयाकडे वर्ग केल्यानंतर सदर सत्र खटले नियमानुसार पुरावा नोंदविल्यानंतर निकाली काढण्यात येतात. न्यायदंडाधिका-यांनी फौजदारी प्रकरणात दिलेल्या शिक्षेबाबत किंवा ईतर न्यायनिर्णयाविरुद्ध आवाहन केलेले अपील आणि पुनर्दिलोकनाची प्रकरणे ही दाखल होतात व ती नियमाप्रमाणे निकाली काढण्यात येतात.
मद्राचर प्रतिबंधक अधिनियमांतर्गत येणारी प्रकरणे, विधुत अधिनियम, २००३ अंतर्गत येणारी प्रकरणे, अनुसूचित जाती जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, ही दाखल होतात व या सर्व प्रकरणात पुरावा नोंदवून ती नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

प्रशासकीय कारणांवरून जिल्ह्यातील कोणत्याही न्यायालयातून फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे आवश्यक त्या न्यायालयात वर्ग करण्याचे अधिकार प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश यांना आहेत.

जिल्हा न्यायाधीश-१ तथा अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश हे विशेष न्यायालय आहे, यांच्या न्यायालयात खालीलप्रमाणे प्रकरणे दाखल होतात.

फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे- लैंगिक अत्याचारापासून बालकांचे संरक्षण अधिनियमांतर्गत येणारी प्रकरणे, एन.डी.पी.एस. अधिनियमाखाली येणारी प्रकरणे, महाराष्ट्र संचट्टीत गुन्हेगारी कायद्यांतर्गत येणारी प्रकरणे दाखल होतात व या सर्व प्रकरणात पुरावा नोंदवून ती नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

दिवाणी स्वरूपाची प्रकरणे- कमशियल कायद्यांतर्गत येणारी प्रकरणे दाखल होतात व ते नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांच्या न्यायालयात खालीलप्रमाणे प्रकरणे दाखल होतात.

फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे- फौजदारी प्रक्रिया संहिता अंतर्गत येणारी प्रकरणे, औषध व सौंदर्य प्रसाधने कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, अन्न व भेसळ कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, सरकारी कर्मचारी यांनी केलेल्या आर्थिक अपराताफरीची प्रकरणे, हि दाखल होतात व या सर्व प्रकरणात पुरावा नोंदवून ती नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर आणि सह दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर यांच्या न्यायालयात खालीलप्रमाणे प्रकरणे दाखल होतात.

दिवाणी स्वरूपाची प्रकरणे- दिवाणी प्रक्रिया संहितेनुसार आर्थिक मूल्य रुपये ५,००,०००/- च्या वरचे सर्व दिवाणी प्रकरणे, शासनाच्या विरोधात असलेली दिवाणी प्रकरणे, हिंदु विवाह कायद्यांतर्गत येणारी प्रकरणे, भूसंपादन कायद्यांतर्गत येणारी प्रकरणे, भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम १९२५ अन्वये सदर न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात येणारे वारसपत्र, प्रशासन पत्र मिळण्याकरिता यात हरकत घेण्यात आलेली आहे अशी प्रकरणे, ही दाखल होतात व या सर्व प्रकरणात पुरावा नोंदवून ती नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर व न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग यांच्या न्यायालयात खालीलप्रमाणे प्रकरणे दाखल होतात.

दिवाणी स्वरूपाची प्रकरणे- जसे दिवाणी प्रक्रिया संहिते नुसार आर्थिक मूल्य रुपये ५,००,०००/- च्या आतील दिवाणी प्रकरणे, भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम १९२५ आणि बॉम्बे विनियम VII सन १८२७ अन्वये सदर न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात येणारी वारसपत्र मिळण्याचे अर्ज ज्यात हरकत घेण्यात आलेली नाही अशी प्रकरणे दाखल होतात व नियमाप्रमाणे निकाली काढण्यात येतात.

फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे- फौजदारी प्रक्रिया संहिते अंतर्गत येणारी प्रकरणे, जिवनावश्यक वस्तू कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, परक्राम्य संलेख अधिनियम क्लम १३८ अंतर्गत येणारी प्रकरणे, कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, वन्यजीव प्राणी कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, जन्म मृत्यू नोंदणी अधिनियम अंतर्गत येणारी प्रकरणे, गर्भमिर्ग निदान प्रतिबंध कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, मुंबई दाख्दी कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, मुंबई जुगार कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, मुंबई पोलीस कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, मोटार वाहन कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, मुंबई ग्रामपंचायत कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे, नगरपालिका अधिनियम या अंतर्गत येणारी प्रकरणे, वजन व मापे कायदा अंतर्गत येणारी प्रकरणे व न्यायदंडाधिकारी प्रथम वर्ग यांना चालविण्याचे अधिकार असलेले फौजदारी स्वरूपाचे प्रकरणे या न्यायालयात दाखल होतात व या सर्व प्रकरणात पुरावा नोंदवून ती नियमानुसार निकाली काढण्यात येतात.

मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांचे न्यायालये सोडून इतर सर्व न्यायालयांना दिवाणी स्वरूपाची प्रकरणे चालविण्याचा अधिकार आहे.

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा
नागरीकांची सनद
विवरणपत्र-३

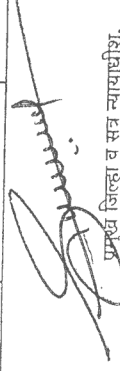
या कार्यालयाकडून पक्षकारांना खालीलप्रमाणे सुविधा/सेवा दिल्या जातात.

अ.क्र.	कार्यालयाचे नांव	जन्तसे देण्यात येणा-या सेवा (स्तर नमुद करावा)	त्यासाठी कोण-कोणत्या कागदपत्रांची आवश्यकता आहे	सेवा देणारे अधिकारी (सेवानिहाय प्राधिकाराचे नांव नमुद करावे)	सेवा पुरविण्यास लागणारा कालावधी (निर्धारित असल्यास विहित/सर्वसाधारण)	अपील असल्यास अपिलीय प्राधिकारी आणि अपील करण्याचा विहित कालावधी	सेवा पुरविल्या न गेल्यास तक्रार (असल्यास) ती कोणाकडे करावयाची (पदनाम व पत्ता)
१	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा	१. जन्तसेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियमांतर्गत आलेल्या अर्जांना उत्तरे	महाराष्ट्र जिल्हा न्यायालय माहितीचा अधिकार (सुधारित नियम) २००९ यात दिल्याप्रमाणे नियम ४ नुसार ज्या व्यक्तीस माहिती अधिकारांतर्गत माहिती पाहिजे त्यांनी जोडपत्र-अ या विहित नमुन्यात अर्ज करावा व त्याखाली स्वतः स्वाक्षरी करावी आणि अर्जास रु.३०/- चा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटवावा. अर्जदार हा जर दारिद्र्य रेषेखालील असल्यास त्यास न्यायालय फी मुद्रांक देण्याची आवश्यकता नाही. परंतु त्याला अर्जासोबत तो दारिद्र्य रेषेखालील असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक आहे. अर्जदारास माहिती पोस्टाद्वारे पाहिजे असल्यास त्याने अर्जासोबत रजिस्टर पोस्टाचे पाकिट ज्यावर त्याचे नांव व पत्ता लिहून जोडणे आवश्यक आहे.	श्री. व.र.भारंबे, प्रबंधक तथा जन माहिती अधिकारी, जिल्हा न्यायालय, बुलडाणा.	माहिती अधिका-याकडे अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवस. सहा. अधिका-याकडे परस्पर अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ३५ दिवस.	---	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, बुलडाणा.
२	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा व ईतर न्यायालये	२. जन्तसेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियमांतर्गत आलेल्या अपिलांना उत्तरे	माहिती अधिकारांतर्गत विहित केलेल्या जोडपत्र-ब या विहित नमुन्यामध्ये अर्ज करावा. अर्जाला रु.२०/- चा न्यायालय फी मुद्रांक चिकटवावा. अर्जदार दारिद्र्य रेषेखालील असल्यास त्यास न्यायालय फी मुद्रांक देण्याची आवश्यकता नाही. परंतु त्याला अर्जासोबत तो दारिद्र्य रेषेखालील असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक आहे.	श्री. आर.एन.मेहरे, जिल्हा न्यायाधीश-१ तथा अपिलीय अधिकारी, बुलडाणा.	अपिलीय प्राधिका-याकडे अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवस	अपिलीय अधिका-याकडे अपिल अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवस. उत्तर मिळाल्यापासून ९० दिवसात राज्ज माहिती आयुक्त, अमरावती यांचेकडे.	---
३	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा व ईतर न्यायालये	पक्षकाराकडून प्राप्त नकलेच्या अर्जाप्रमाणे न्यायिक प्रकरणातील दाखल दस्त, साक्षी-पुरावे, न्यायनिर्णय यांच्या नकला पुरविणे	नकल विभागात विहित नमुन्यात प्रमाणित नकला मिळव्याकरिता अर्ज करावा लागतो व त्यास रु.५/- चे न्यायालय फी मुद्रांक चिकटवावे लागते.	सहाय्यक अधिक्षक, नकल विभाग, जिल्हा न्यायालय, बुलडाणा	दिवानी नियमावली व फौजदारी नियमावली यातील तरतुदीनुसार नकल विभागास अभिलेख प्राप्त झाल्यापासून सर्वसाधारण नकल १० दिवस. तात्काळ नकल ४८ तास.	---	संबंधित कार्यालय प्रमुखाकडे

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा
नागरीकांची सनद

विवरणपत्र-३

अ.क्र.	कार्यालयाचे नांव	जनतेस देण्यात येणा-या सेवा (स्तर नमुद करावा)	त्यासाठी कोण-कोणत्या कागदपत्रांची आवश्यकता आहे	सेवा देणारे अधिकारी (सेवानिहाय प्राधिकाराचे नांव नमुद करावे)	सेवा पुरविण्यास लागणाऱ्या कालावधी (निर्धारित असल्यास विहित/सर्वसाधारण)	अपील असल्यास अपिलीय प्राधिकारी आणि अपील करण्याचा विहित कालावधी	सेवा पुरविल्या न गेल्यास तक्रार (असल्यास) ती कोणाकडे करावयाची (पदनाम व पत्ता)
३	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, बुलडाणा व जिल्हातील इतर सर्व न्यायालये	जजिल व पक्षकार यांना त्यांच्या प्रकरणांतील विविध टप्प्यांवर एसएमएस संदेश... जजिल व पक्षकार यांना ई-मेलद्वारे आदेश/न्यायनिवाडे पाठविणे... ई-कोर्टस सर्विसवर प्रकरणांची ऑनलाईन माहिती उपलब्ध जजिल व पक्षकार यांना त्यांच्या प्रकरणांची ई-सुविधा केंद्रामध्ये माहिती दिली जाते.	एसएमएस व ई-मेलद्वारे माहिती मिळण्यास्तव जजिल तथा पक्षकार यांना त्यांचा ई-मेल आयडी तथा मोबाईल क्रमांक सीआयएस प्रणालीमध्ये प्रविष्ट करणे आवश्यक आहे.	---	प्रकरणांत होणारे आदेश/न्यायनिवाडे दुस-यादिवशी ई-मेलद्वारे प्राप्त होतात. एसएमएस प्रकरणाचे कामकाज आटोपल्यानंतर त्याचदिवशी दुपारी किंवा सायंकाळी	---	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, बुलडाणा.

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश,
बुलडाणा.

जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, बुलडाणा
नागरीकांची सनद
विवरणपत्र-२

अ.क्र.	कार्यालयाचे नांव	जनतेस देण्यात येणा-या सेवा (स्तर नमुद करावा)	त्यासाठी कोण-कोणत्या कागदपत्रांची आवश्यकता आहे	सेवा देणारे अधिकारी (सेवानिहाय प्राधिकाराचे नांव नमुद करावे)	सेवा पुरविण्यास लागणारा कालावधी (निर्धारित असल्यास विहित/सर्वसाधारण)	अपील असल्यास अपिलीय प्राधिकारी आणि अपील करण्याचा विहित कालावधी	सेवा पुरविल्या न गेल्यास तक्रार (असल्यास) ती कोणाकडे करावयाची (पदनाम व पत्ता)
१	जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, बुलडाणा	१. मोफत विधीज्ञ तसेच जनतेला कायद्याच्या संदर्भात मोफत माहिती दिली जाते. २. न्यायालयीन प्रकरणांबाबत मोफत विधी सहाय्य दिले जाते. ३. सरकारी खर्चाने वकिलांची नेमणूक ४. महिला अनु.जाती व जमातीचे सदस्य यांना मोफत विधी सहाय्य ५. कारागृहातील बंदी/कैद्यांना मोफत सहाय्य व सल्ला देण्याकरीता विधी सहाय्य समुपदेशकांची नियुक्ती	तलाठी किंवा तहसिलदार यांचा रु.३००००/- च्या आत उपपत्र असल्याचा दाखला	सचिव, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, बुलडाणा	त्वरित	---	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, बुलडाणा.
२		मनोद्वैर्ध योजनेतर्गत पिडीतांना आर्थिक मदत	१. एफआयआरची प्रत २. १६४ चे बयान ३. वैद्यकीय प्रमाणपत्र	सचिव, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण, बुलडाणा	---	---	
३		गावोगावी जावून शिबीराचे माध्यमातून कायद्याची माहिती देणे	---	---	---	---	
४		विवादाचा समेटाने समझोता करण्यासाठी सर्व जिल्ह्यामध्ये लोकअदालत व मध्यस्थी केंद्राची उपलब्धता	---	---	---	---	

साचिव,
जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण,
बुलडाणा.